

Warszawa, 31 stycznia 2024 r.

65 proc. ukraińskich uchodźców pracuje, ale polski rynek pracy to dla nich wiele wyzwań

65 proc. uchodźców wojennych, którzy przybyli do Polski z Ukrainy, pracuje. Aktualny wskaźnik zatrudnienia jest obecnie najwyższy wśród państw Organizacji Współpracy Gospodarczej i Rozwoju (OECD). Z badań przeprowadzonych przez Polski Instytut Ekonomiczny wynika, że uchodźcy ukraińscy mierzą się z różnymi wyzwaniami na polskim rynku pracy i niekiedy doświadczają nierównego traktowania. W kilku badanych branżach niewymagających specjalistycznych kwalifikacji pracodawcy rządziej odpowiadają na CV nadesłane przez Ukrainki w porównaniu do tych wysłanych przez Polki. Różnica blisko 30 proc. stanowi sygnał potencjalnej dyskryminacji na wstępnym etapie rekrutacji – wynika z najnowszego raportu Polskiego Instytutu Ekonomicznego „Uchodźcy z Ukrainy na polskim rynku pracy: możliwości i przeszkody”.

Polska jest jednym z państw, obok Stanów Zjednoczonych i Niemiec, które przyjęło najwięcej uchodźców wojennych z Ukrainy. Zgodnie z danymi UNHCR całkowita liczba osób przybyłych do Polski wyniosła blisko 960 tys., z czego blisko 90 proc. to kobiety i dzieci. Najliczniejszą grupę wiekową stanowią osoby mające 27-44 lata (48 proc.), w dalszej kolejności osoby w wieku 45-59 lat (24 proc.) oraz osoby do 26. roku życia (18 proc.). Tylko 9 proc. to osoby powyżej 60 lat.

Ukraińscy uchodźcy na polskim rynku pracy

Wskaźnik zatrudnienia uchodźców w Polsce jest najwyższy wśród państw OECD i wynosi 65 proc. Odsetek pracujących wynoszący powyżej 40 proc. występuje jeszcze w kilku innych europejskich państwach: w Wielkiej Brytanii (61 proc.), Szwecji (56 proc.), na Litwie (53 proc.) i w Czechach (51 proc.). Z kolei najmniejszy odsetek pracujących występuje w Niemczech (18 proc.), w Szwajcarii (19 proc.) i we Włoszech (19 proc.)

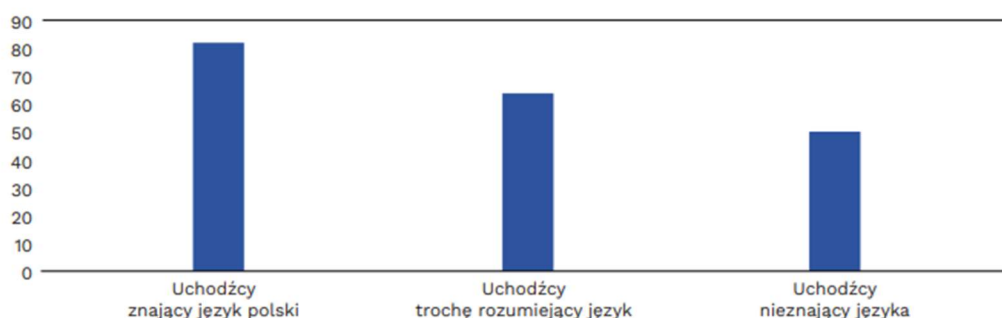
Na tak wysoki wskaźnik zatrudnienia uchodźców w Polsce prawdopodobnie znaczący wpływ miała duża liczba Ukraińców pracujących w naszym kraju przed rozpoczęciem rosyjskiej inwazji w 2022r. Rodacy mogli pomóc przybywającym w znalezieniu zatrudnienia, mieszkania i zapewnić pomoc organizacyjną ułatwiającą znalezienie się w nowej sytuacji.

Uchodźcy najczęściej znajdują zatrudnienie jako pracownicy fizyczni, a także w turystyce i hotelarstwie, produkcji, logistyce, w sektorze IT i budownictwie. Najlepiej zarabiają uchodźcy (i migranci przedwojenni) pracujący w branży informatycznej i w transporcie.

Warto podkreślić, że uchodźcy relatywnie częściej niż migranci przedwojenni pracują poniżej swoich kwalifikacji, jest to odpowiednio 46 proc. i 32 proc. Tutaj kluczowa jest znajomość języka polskiego, która umożliwia lepsze dopasowanie zatrudnienia do

umiejętności i kwalifikacji. Wskaźnik zatrudnienia dla uchodźców znających język polski wynosił 82 proc., a dla osób bez znajomości języka polskiego było to tylko 50 proc.

Wykres 2. Odsetek pracujących uchodźców w zależności od znajomości języka polskiego

Źródło: opracowanie własne PIE na podstawie danych NBP.

Wyzwania uchodźców na rynku pracy

Część badań PIE stanowiły wywiady pogłębione z uchodźczyniami i uchodźcami z Ukrainy. Celem wywiadów było zrozumienie doświadczeń rozmówców, ich postaw i wyzwań związanych z integracją zawodową i społeczną w naszym kraju. Wśród uczestników wywiadów dominowały kobiety, które stanowią większość wśród uchodźców przybyłych do Polski w 2022 r.

„Uchodźcy wojenni to niejednorodna grupa ludzi z różnymi umiejętnościami, doświadczeniem oraz aspiracjami zawodowymi. Pomimo tych różnic łączą ich trudności o charakterze emocjonalnym, obecne w codziennych wyzwaniach adaptacyjnych. Można tu wyróżnić poczucie osamotnienia, zagubienia, niepewności, brak bliskich czy obawy o zapewnienie godnych warunków życia w nowym miejscu pobytu. – komentuje Radosław Żyzik, starszy doradca zespołu ekonomii behawioralnej PIE – Część uchodźców wyraźnie komunikuje tęsknotę za krajem i bliskimi, która wpływa na proces adaptacji. A deklarowaną chęć powrotu potęguje zmiana statusu społecznego i strata poczucia bezpieczeństwa ekonomicznego – dodaje.

„Wywiady pokazały, że uchodźcy w Polsce mierzą się z różnorodnymi wyzwaniami na rynku pracy, często wymagającymi od nich elastyczności, odporności i adaptacji w nowym środowisku. Dyskryminacja ze względu na narodowość nie jest zjawiskiem powszechnym. Ci, którzy jej doświadczyli lub słyszeli o incydentach noszących znamiona dyskryminacji od innych wskazywali na niewłaściwe wynagradzanie pracy, wykorzystywanie słabszej pozycji na rynku pracy, nierówne traktowanie i obciążenie pracą oraz krzywdzące stereotypy. Uchodźcy napotykają też na trudności związane z akceptacją ich kwalifikacji i często pracują poniżej swoich umiejętności lub w szarej strefie. Mimo wyzwań i trudności trzeba podkreślić, że ukraińscy uchodźcy w Polsce dostrzegają i doceniają otrzymywane wsparcie - zarówno to zapewniane przez instytucje publiczne, jak

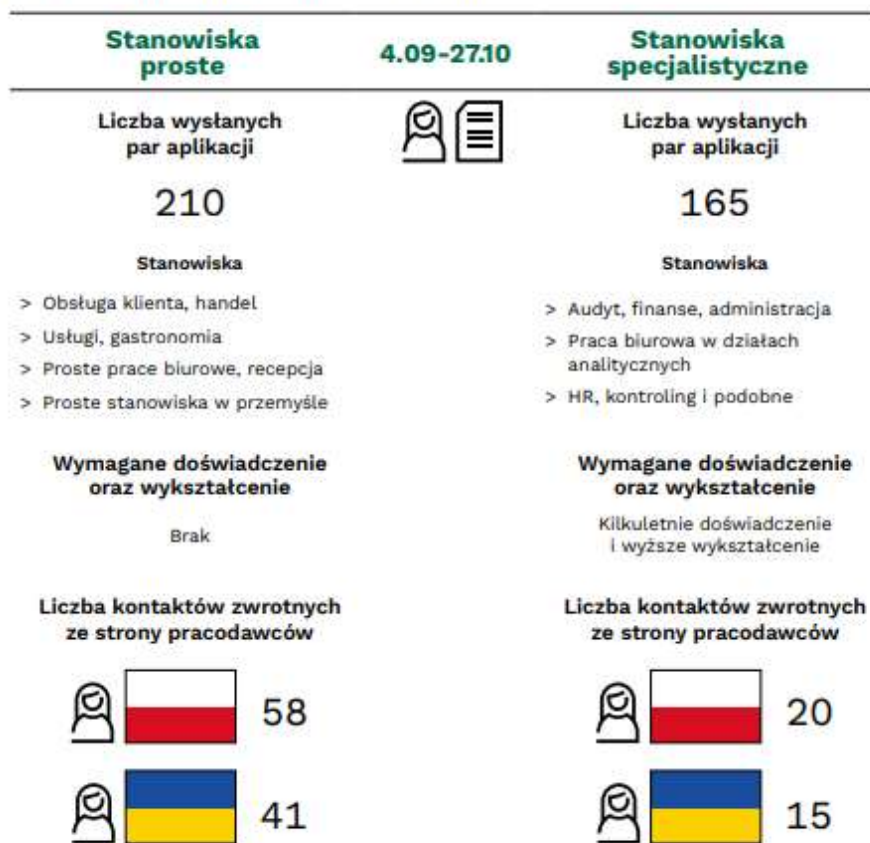
i organizacje międzynarodowe, a w szczególności przez społeczeństwo obywatelskie” – podkreśla Radosław Zyzik.

Preferowane CV polskich kandydatek

Eksperyment PIE polegał na wyszukiwaniu ofert pracy zamieszczanych w serwisach rekrutacyjnych i wysłaniu na nie par CV fikcyjnych kandydatek: Polki i Ukrainki przybyłej do naszego kraju w 2022 r. Dokumenty aplikacyjne były do siebie maksymalnie upodobnione.

Wyszukiwanie ofert odbywało się na dwóch poziomach obejmujących: 1) stanowiska niższego szczebla nie wymagające wyższego wykształcenia i doświadczenia oraz 2) stanowiska specjalistyczne, które wymagały wyższego wykształcenia oraz doświadczenia.

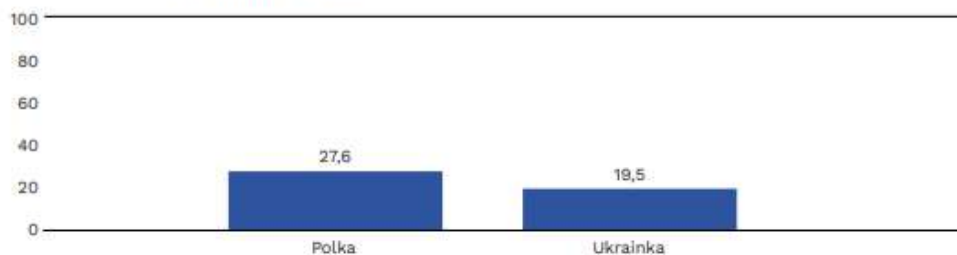
Infografika 1. Podsumowanie projektu eksperymentu

Źródło: opracowanie własne PIE.

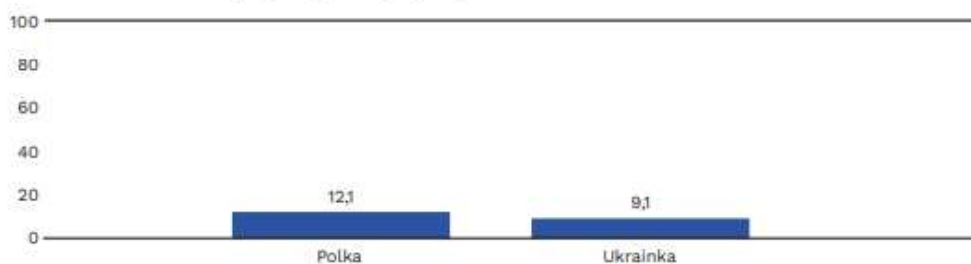
„Wyniki eksperymentu pozwalają na stwierdzenie, że w branżach niewymagających specjalistycznych kwalifikacji pracodawcy rzadziej odpowiadają na zgłoszenia do pracy nadesłane przez Ukrainki, w porównaniu do CV wystanych przez Polki. Odsetek oddzwonień na aplikacje wyniósł 27,6 proc. dla kandydatki z Polski i 19,5 proc. dla Ukrainki. W związku z tym istnieją przesłanki do stwierdzenia występowania potencjalnej dyskryminacji osób z Ukrainy na etapie wstępnej selekcji nadesłanych ofert. W przypadku stanowisk wymagających wyższych kwalifikacji ta różnica nie była statystycznie istotna, co nie pozwala na jednoznaczne stwierdzenie występowania dyskryminacji. Warto przypomnieć, że eksperymenty tego typu są sprawdzoną metodą wykazywania tzw. dyskryminacji statystycznej i mają wiele zastosowań. W podobnym badaniu PIE wykazał dyskryminację ze względu na wiek na polskim rynku pracy” – wyjaśnia Łukasz Baszczak, starszy analityk zespołu ekonomii behawioralnej.

Wykres 3. Odsetek oddzwonień na aplikacje na oferty pracy przez kandydatkę z Polski i z Ukrainy – stanowiska proste (w proc.)

Źródło: opracowanie własne PIE.

Wykres 4. Odsetek oddzwonień na aplikacje na oferty pracy przez kandydatkę z Polski i z Ukrainy – stanowiska specjalistyczne (w proc.)

Źródło: opracowanie własne PIE.

Dyskryminacja uchodźców na rynku pracy zjawiskiem powszechnym na świecie

W państwach OECD w ostatnich 25 latach ta forma dyskryminacji na rynku pracy była przedmiotem badań i analiz. Kandydaci z mniejszości etnicznych, narodowych lub rasowych musieli i wciąż muszą wysłać znacznie więcej aplikacji niż kandydaci nienależący do tych grup, aby otrzymać zaproszenie na rozmowę kwalifikacyjną. Podobne wyniki w analogicznych eksperymentach uzyskiwano także w innych państwach. Przykładowo w badaniu w Szwecji zaobserwowano znacznie niższy *callback rate* w przypadku migrantów (2,5 proc.) niż w przypadku rodowitych Szwedów (19 proc.). Nie miało znaczenia czy migranci mieli doświadczenie zawodowe, a nawet obywatelstwo.

Badania naukowe przeprowadzone w dwudziestu europejskich państwach potwierdzają fakt, że migranci przymusowi radzą sobie gorzej na rynku pracy w porównaniu z rdzennymi mieszkańcami tych państw i migrantami ekonomicznymi.

***

Polski Instytut Ekonomiczny to publiczny think-tank ekonomiczny z historią sięgającą 1928 roku. Jego obszary badawcze to przede wszystkim makroekonomia, energetyka i klimat, handel zagraniczny, foresight gospodarczy, gospodarka cyfrowa i ekonomia behawioralna. Instytut przygotowuje raporty, analizy i rekomendacje dotyczące kluczowych obszarów gospodarki oraz życia społecznego w Polsce, z uwzględnieniem sytuacji międzynarodowej.

Kontakt dla mediów:

Ewa Balicka-Sawiak

Rzecznik Prasowy

T: +48 727 427 918

E: ewa.balicka@pie.net.pl